

OILANING HAYOTIY TARZI VA ZIDDIYATLARI

Ubaydulloyeva Shaxnoza O`tkirovna,

Buxoro davlat pedagogika instituti, 3- bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oilaning turmush tarzi uning hayot siklining oldini olish va unga yondashish, er va xotin o'rtasidagi o'zaro nizolar, qarindosh-urug`lar va kelin o'rtasidagi kelishmovchiliklar, tug`ulajak bolaga psixologik ta'siri bo'yicha tavsiyalarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada oilada er va xotinning bir-birini tushunishi, bola tarbiyasi, muloqotga ochiqlik va psixologik o'rganish bo'yicha maslahatlar berilgan.

Kalit so'zlar: oila, bola, ziddiyat, oila psixologiyasi, oila pedagogikasi, zamonaviy oila, etnopsixologiya, ijtimoiy psixologiya.

Annotation: In this article, the lifestyle of the family includes recommendations on the prevention and approach of its life cycle, mutual conflicts between husband and wife, disagreements between relatives and bride, psychological impact on the child to be born. This article provides advice on the family's understanding of each other by husband and wife, child tarbiai, openness to communication, and psychological learning.

Keywords: family, child, conflict, Family Psychology, family pedagogy, Modern Family, ethnopsychology, Social.

Аннотация: Образ жизни семьи в данной статье содержит рекомендации по профилактике и подходу к ее жизненному циклу, взаимным конфликтам между супругами, разногласиям между родственниками и невестой, психологическому воздействию на будущего ребенка. В этой статье даны советы по пониманию супругами друг друга в семье, воспитанию детей, открытости к общению и психологическому обучению.

Ключевые слова: семья, ребенок, конфликт, семейная психология, семейная педагогика, современная семья, этнопсихология, социальная психология.

Kirish.

Oila qon-qarindoshlik, qarindoshchilik (nikoh orqali) yoki birga istiqomat qilish orqali bog`langan shaxslardan iborat ijtimoiy guruhdir. Ko`p jamiyatlarda oila bolalar ijtimoiylashuvi uchun asosiy institut vazifasini o`taydi. Antropologlar oilalarni matrilokal (ona va uning bolalari), er-xotin (bolalari bo`lsa, nuklear oila deyiladi) va qon-qarindosh (nuklear oila va qaynata-qaynana birga yashovchi) tiplarga ajratishadi.

Oila — nikoh yoki tug`ishganlikka asoslangan kichik guruhdir. Uning a`zolari ro`zg`orining birligi, o`zaro yordami va ma`naviy mas`uliyati bilan bir-biriga bog`langandir. Oilaning eng muhim ijtimoiy vazifalari—inson zotini davom ettirishdan, bolalarga ta`lim

va tarbiya berish, oila a'zolarining turmush sharoitini va bo'sh vaqtini samarali uyushtirishdir. Oilaviy munosabatlar nisbatan mustaqil hodisa sanalsada, jamiyatdagi mavjud ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy- mafkuraviy munosabatlar bilan belgilanadi va ular ta'sirida o'zgarib boradi. Shunga muvofiq, har bir jamiyat o'zgarib mos oila tipini, oilaviy munosabatlarni tiklaydi.

Olimlar oiladagi hayot sikli ikki yoshning uzoq muddatga ahdu-paymon qilib nikohga kirishga qaror qilgan onlaridanoq boshlanishini ta'kidlaydilar. Boshqa mualliflarning fikricha, oilaning boshlang'ich nuqtasi ikki shaxs rasman nikohga kirgan vaqt, ko'pchilikning guvohligida o'tkazilgan tantanalar bilan boshlanadi.

Konflikt (lot. conflictus — ixtilof, to'qnashish) — 1) qarshi tomonlar, fikrlar, kuchlar to'qnashuvidir. R.Kapenberg ta'kidlashicha, ba'zan oilaviy munosabatlarda favqulotda paydo bo'ladigan hodisalar ta'sirida ziddiyatlar paydo bo'ladi. Bu odatda kutilmaganda ro'y beradigan holatlarning oqibati bo'lib, oila a'zolari buni kutmaydilar. Masalan, er-xotinlardan birining xiyonati va uning oshkor bo'lib qolishi, o'g'ilning noqobil bo'lib giyohvand moddalar iste'mol qilishini kattalar bilib qolishlari, oila a'zolaridan birining boshqa jinoyat yo'liga kirib qolishi, falokatlar orqali nogiron bo'lib qolishi va shunga o'xshashlar oilaviy munosabatlarning to'satdan o'zgarishi orqali munosabatlar tugashiga olib kelishi mumkin. Va buni qayta ko'rib chiqish uchun ancha vaqt ketib qoladi. Bunda ham oiladagi kattalarning donoligi, oqilligi, mahallaning hamjihatligi hisobidan oila qayta tiklashi mumkin.

Oila turmush qurgan paytdan boshlab, birinchi farzand tug'ilgunga qadar yosh oila hisoblanadi. Bugungi tez o'zgaruvchan dunyoda er-xotin bo'lish unchalik oson emas. Chunki zamon o'zgarganidan boshlab insonlar ham o'zgarmoqda. Yangi ijtimoiy voqeliklar, jumladan, ayollar rolining o'zgarishi va kontratseptiv vositalarning keng qo'llanilishi kech nikohlar sonining ko'payishiga olib keldi.

O'z oilasida mustaqillikka erisha olmagan turmush o'rtoqlar katta oilaga qaram bo'lib qolishlari mumkin. Bowen ta'kidlashicha, turmush o'rtog'i kuchli hissiy tajribalardan qochish uchun ota-ona oilasidan uzoqlashishga intiladi, ammo yaqinlik uchun qondirilmagan ehtiyoj nikoh munosabatlarini kuchayishiga majbur qiladi. Nikoh munosabatlaridagi keskinlik ma'lum darajaga yetganda, turmush o'rtog'i yana hissiy jihatdan chekinishi mumkin. Shunday qilib, oilaning yaqinlikka bo'lgan ehtiyoji va turmush o'rtoqlardan birining ota-ona oilasi bilan yaqin munosabatlarining hal qilinmagan muammosi hissiy tanaffusga sabab bo'lishi mumkin.

Oilaning birinchi asosiy vazifasi er-xotinning oilada bir-birini tushunishi, hurmat qilishi, sevilib- sevilinishi, bolalariga tarbiya berib oila tizim faoliyatini yuritishidir. Turmush

o‘rtoqlar kengaytirilgan oila yangi munosabatlar o‘rnatishlari kerak. Ularning o‘g‘il va qiz roli ikkinchi darajali bo‘lib, er va xotinning roliga o‘tib ketishi kerak. Er-xotinning yaqin va mustaqil munosabatlarga ega bo‘lishi, qobiliyati ko‘pincha turmush o‘rtoqlarning har biri ota-ona oilasida mustaqil shaxs bo‘lishga muvaffaq bo‘lish darajasi bilan belgilanadi. Ota-ona oilasida avtonomiya topa olmaganlar, aksincha, hissiy sovuqqonlik bilan ajralib turadi va ular o‘zlarining shaxsiy manfaatlarida ustunlik qiladigan juftlik munosabatlarini shakllantirishga moyildirlar. Er-xotinni birlashib, yashashdan oldin har bir inson mustaqil “men”ga aylanishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Rizouddin ibn Faxriddin, Oila, T., 1991.
2. O‘zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
3. <https://religions.uz/uz/news/detail?id=276>
4. Hasanboeva O. va boshqalar. Oila pedagogikasi . - T., 2007 y.
5. Hoshimov K., Ochilv S.. O‘zbek pedagogikasi antologiyasi. –T., 1995-y.